

Vergaderjaar 2016–2017

34 593

Samenvoeging van de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 30 januari 2017

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies	1
3.	Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling	2
4.	Financiële aspecten	3

1. Inleiding

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de vragen en opmerkingen in het verslag. De leden van de fracties van de PvdA, het CDA en de SGP hechten eraan dat de herindeling door de gemeenten zelf is geïnitieerd en dus vrijwillig en van onderop tot stand komt. Het wetsvoorstel geeft de leden van de VVD-fractie geen aanleiding tot het maken van opmerkingen en het stellen van vragen. De leden van de fracties van de PvdA, het CDA en de SGP hebben enkele vragen en opmerkingen. Bij de beantwoording heb ik zoveel mogelijk de volgorde van het verslag aangehouden. Een aantal vragen heb ik samengenomen omdat deze eenzelfde onderwerp raken.

2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

De leden van de CDA-fractie vragen, gelet op de totstandkoming van dit wetsvoorstel, of de regering de opvatting van de leden deelt dat bestuurlijk vertrouwen en goede samenwerking noodzakelijke voorwaarden zijn voor het welslagen van een gemeentelijke herindeling.

Bestuurlijk vertrouwen en goede samenwerking zijn inderdaad belangrijke aspecten die betrokken moeten worden bij de afweging om al dan niet tot een herindeling over te gaan. Aan deze voorwaarde is in deze casus ruimschoots voldaan. Zoals ook in het Beleidskader gemeentelijke herindeling wordt overwogen, zijn bestuurlijk vertrouwen en goede samenwerking niet de enige aspecten die bij de afweging moeten worden

betrokken: per herindelingsvoorstel moet een afweging gemaakt worden op basis van alle lokale en regionale omstandigheden.

3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

De leden van de PvdA-fractie lezen in het wetsvoorstel dat een gemeentelijke opschaling het takenpakket niet zal verzwaren. Zij vragen om een toelichting hierop. Tevens vragen zij welke knelpunten zich nu voordoen in de ambtelijke organisatie van de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde die na de samenvoeging naar verwachting zijn opgelost.

Door de beoogde gemeentelijke opschaling zal het takenpakket niet groter zijn dan de som van de taken van Bellingwedde en Vlagtwedde. Daarbij komt dat door de samenvoeging een aantal van de huidige zwakheden in de ambtelijke organisatie wordt weggenomen en enkele taken die gerelateerd zijn aan intergemeentelijke samenwerking komen te vervallen. Dit maakt dat in relatieve zin het takenpakket niet wordt verzward. De ambtelijke organisaties van beide betrokken gemeenten zijn relatief klein qua omvang en daarmee kwetsbaar om de taken en opgaven voor nu en in de toekomst op een goede wijze te kunnen vervullen. Deze kwetsbaarheid wordt thans voor een deel weggenomen door intensieve samenwerking tussen beide gemeenten op uitvoerende taken en op het gebied van bedrijfsvoering. De voorgenomen samenvoeging stelt de beide gemeenten in staat om personele deskundigheid en capaciteit te bundelen. De beide gemeenten hebben daarbij gekozen voor, en geven op dit moment invulling aan, een traject waarin de ambtelijke organisatie van «onderaf» wordt opgebouwd en afgestemd op de taken en ambities van de nieuw te vormen gemeente. Hierdoor worden eventuele belemmeringen tijdig onderkend en opgepakt.

Met een verwijzing naar de constatering dat de gemeente Westerwolde i.o. is toegetreden tot het internationale netwerk van Cittaslow-gemeenten vragen de leden van de CDA-fractie de regering of de mening wordt gedeeld dat bij een gemeentelijke herindeling een goede balans gevonden moet worden tussen vergroting van de slagkracht van gemeenten en behoud van de herkenbare eigen identiteit.

Met de leden van de CDA-fractie ben ik van mening dat een goede balans moet worden gevonden tussen vergroting van de slagkracht van de te vormen gemeente en het behoud van een eigen, herkenbare identiteit. Het is van belang dat de nieuwe gemeente meer is dan een aantal dorpen en kernen die slechts het gezamenlijke bestuur met elkaar delen. Dit komt dan ook tot uitdrukking in het criterium «interne samenhang» van het Beleidskader gemeentelijke herindeling. Al met al zal echter een goede balans gevonden moeten worden op alle aspecten die samenhangen met een gemeentelijke herindeling.

De leden van de CDA-fractie delen het standpunt van de regering, dat het van belang is dat de nieuwe gemeente participeert in strategische samenwerkingsverbanden, los van het schaalniveau van de nieuw te vormen gemeente. De leden vragen de regering nader in te gaan op de vraag van de Raad van State naar de rechtstreekse democratische legitimatie van samenwerkingsverbanden.

De Afdeling advisering van de Raad van State stelt in haar advies bij het wetsvoorstel dat de implicaties van de omvangrijke doorgevoerde decentralisaties en de strategische grotere regionale opgaven vragen om waarborging van de rechtstreekse democratische legitimatie van besluitvorming. Dat de afzonderlijke gemeenteraden in geval van samenwerking op grond van de Wgr minder directe controle hebben op

de uitvoering van deze taken door het samenwerkingsverband is een gegeven. Zoals de Raad voor openbaar bestuur in zijn advies van 16 december 2015¹ heeft aangegeven, kan echter voldoende democratische legitimiteit voor samenwerkingsverbanden georganiseerd worden als sprake is van een goede schakelkracht en wisselwerking tussen de samenwerkingsverbanden en de betrokken gemeenteraden. De versterking van de democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden dient dan ook vooral te worden gezocht in het handelen van de deelnemers zelf. Op deze manier kan ervoor worden gezorgd dat de samenwerking tussen gemeenten ook daadwerkelijk verlengd lokaal bestuur blijft. De partijen die te maken hebben met de praktijk van samenwerking hebben naar mijn mening voldoende ruimte om de legitimering zodanig vorm te geven dat deze aansluit bij het karakter van het samenwerkingsverband.

De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre juist de uitgestrektheid van de nieuwe gemeente en het grote aantal kernen niet eerder een argument ten gunste van de toekomstbestendigheid en bestuurskracht van de gemeente is. Ook vragen de leden of de bestuurskracht niet eerder benadeeld zou worden als sprake zou zijn van een nog (veel) grotere gemeente.

De uitgestrektheid van het gebied (in combinatie met de bevolkingsdichtheid) is een aspect geweest dat in de uiteindelijke afweging is betrokken. Het is van belang dat de gemeentelijke voorzieningen voor de inwoners bereikbaar blijven en dat voor de gemeente de kosten voor de bereikbaarheid van die voorzieningen betaalbaar blijven. Met de voorgestelde samenvoeging zijn naar mijn oordeel de bestuurskracht en duurzaamheid in evenwicht met de uitgestrektheid van de nieuwe gemeente.

4. Financiële aspecten

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering van mening is dat de financieel gunstige situatie van de beoogde nieuwe gemeente ook op de middellange en lange termijn is gewaarborgd.

Op basis van huidige inzichten, gebaseerd op de analyse van de meerjarenbegrotingen 2017–2020 door de provincie, hebben de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde beide een structureel en reëel sluitend meerjarenperspectief. Er is geen reden om aan te nemen dat door de samenvoeging van beide gemeenten dit gunstige financiële perspectief zal wijzigen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk

¹ Kamerstukken II 2015/16, 33 841, nr. 172.